

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w Polsce – analiza porównawcza

<https://doi.org/10.33141/po.2012.04.03>

Magdalena Jasiniak

Przeгляд Organizacji, Nr 4 (867), 2012, ss. 11-15
www.przeглядorganizacji.pl

Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa (TNOiK)

Wprowadzenie

Wraz z pierwszymi próbami otwierania polskiej gospodarki na rynki zewnętrzne w połowie lat 70. ub. wieku stopniowo zwiększała się skala napływu kapitału zagranicznego do Polski w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Obecnie zagraniczni inwestorzy stanowią integralną część systemu powiązań rynkowych polskiej gospodarki, a działalność przedsiębiorstw zagranicznych jest przedmiotem wielu badań naukowych.

Przyjmuje się, że zagraniczne filie osiągają w kraju goszczącym lepsze efekty działalności, zarówno w sferze finansowej, jak i pozafinansowej, niż przedsiębiorstwa z wyłącznym udziałem kapitału krajowego. Jest to wynik możliwości wykorzystywania przez filie przedsiębiorstw zagranicznych bardziej zaawansowanych rozwiązań, zarówno organizacyjnych, jak i innowacyjnych, które są stosowane w kraju macierzystym, przy założeniu, że poziom rozwoju kraju macierzystego jest wyższy niż kraju lokaty kapitału. Zagraniczne filie mogą otrzymywać od spółki macierzystej wsparcie w postaci transferu szeroko rozumianych zasobów, takich jak m.in. najnowsze technologie, rozwiązania organizacyjne, kapitał, co wpływa na wzmocnienie ich pozycji rynkowej wobec przedsiębiorstw z wyłącznym udziałem kapitału krajowego.

Celem artykułu jest porównanie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw krajowych i przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na podstawie badań literaturowych, danych statystycznych GUS oraz wyników badania własnego.

Trzeba jednak zauważyć, że badania nad działalnością przedsiębiorstw zagranicznych, przeprowadzane na poziomie mikroekonomicznym, są realizowane bardzo rzadko, co utrudnia dokonanie właściwych porównań. Większość badań naukowych prezentowanych w literaturze ekonomicznej była skoncentrowana na poziomie makro- i mezoekonomicznym. Dotyczyły one takiej tematyki, jak m.in. napływ kapitału zagranicznego do Polski, motywy i bariery podejmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce, wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na gospodarkę kraju goszczącego, w szczególności na regionalny rynek pracy¹.

W zdecydowanie mniejszym stopniu przedstawia się problematykę działalności przedsiębiorstw zagranicznych na poziomie mikroekonomicznym. W przypadku literatury krajowej nie prowadzi się badań porównawczych nad działalnością przedsiębiorstw

krajowych i przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Takie porównania bywają jedynie elementem szerszych analiz. Natomiast w literaturze zagranicznej takie badania są prowadzone na poziomie zaawansowanym. Przedmiotem badań porównawczych są bardzo często filie przedsiębiorstw zagranicznych, spółki macierzyste krajowych przedsiębiorstw realizujących działalność w skali międzynarodowej oraz przedsiębiorstwa krajowe, obejmujące swą działalnością jedynie rynek wewnętrzny. Badania te rzadko jednak są prowadzone za pomocą badań socjologicznych, częściej – na podstawie danych ilościowych – wybranych wskaźników ekonomicznych. Zatem z jednej strony pewne zależności są weryfikowane za pomocą zaawansowanych metod statystycznych, jednak z drugiej – trudno uzyskać na podstawie takich badań dokładniejsze dane na temat działalności badanych przedsiębiorstw, mające charakter jakościowy.

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w świetle badań empirycznych

DCastellani i A. Zanfei na podstawie wyników badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorstw we Włoszech zauważyli pewne różnice w innowacyjnej działalności filii przedsiębiorstw zagranicznych, włoskich przedsiębiorstw realizujących działalność w skali międzynarodowej oraz włoskich przedsiębiorstw działających w skali kraju. Wyniki badania pokazały, że spółki macierzyste włoskich przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej częściej niż filie przedsiębiorstw zagranicznych we Włoszech oraz niż włoskie przedsiębiorstwa realizujące działalność na obszarze kraju nawiązywały międzynarodową współpracę związaną z transferem technologii i innowacji. Włoskie spółki macierzyste również częściej niż pozostałe wprowadzały innowacje produktowe, realizowały działalność badawczo-rozwojową i współpracowały z uczelniami wyższymi².

Wyniki badania przeprowadzonego w Nowej Zelandii nad produktywnością filii przedsiębiorstw zagranicznych i przedsiębiorstw krajowych wskazują m.in., że zagraniczne filie wykorzystują nowsze technologie w relacji do krajowych przedsiębiorstw³.

Badania przeprowadzone w krajach skandynawskich, dotyczące innowacyjnej działalności przedsiębiorstw, pokazują, że udział zagranicznych filii w działalności innowacyjnej przedsiębiorstw ogółem jest niższy niż przedsiębiorstw krajowych. Filie przedsiębiorstw

zagranicznych w krajach skandynawskich najczęściej koncentrują swoją działalność w usługach lub przemysłach niskiej techniki. Przedsiębiorstwa krajowe częściej realizują swoją działalność w obszarach przemysłu wysokiej i średniowysokiej techniki. Największy udział wśród przedsiębiorstw sklasyfikowanych jako innowacyjne miały przedsiębiorstwa krajowe produkujące na rynek wewnętrzny i na rynki zagraniczne⁴⁾.

Wyniki badania nad działalnością przedsiębiorstw w Polsce, przeprowadzonego przez M.A. Weresę, wskazują, że co trzecie przedsiębiorstwo z udziałem kapitału zagranicznego oraz co trzecie przedsiębiorstwo z kapitałem wyłącznie polskim miało własne jednostki zajmujące się działalnością badawczo-rozwojową (jednostki B+R). Rola tych jednostek w badanych przedsiębiorstwach była jednak różna. W przypadku przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego do głównych zadań jednostek B+R w przedsiębiorstwie należało dostosowanie rozwiązań otrzymanych od zagranicznego inwestora do potrzeb i warunków rynku kraju goszczącego. Natomiast w przypadku przedsiębiorstw krajowych celem działalności jednostek B+R w przedsiębiorstwie było opracowywanie nowych, bardziej innowacyjnych rozwiązań. Przedsiębiorstwa krajowe jako podstawowe źródło innowacji wykorzystywały: pomysły pracowników przedsiębiorstwa, imitację rozwiązania stosowanego przez konkurencję – krajową oraz zagraniczną. W przypadku przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego do głównych źródeł innowacji należały rozwiązania przekazane przez zagranicznego inwestora. Z badań M.A. Weresy wynika również, że przedsiębiorstwa zagraniczne częściej niż krajowe wprowadziły innowacje technologiczne, organizacyjne lub marketingowe⁵⁾.

Najnowsze ogólnopolskie dane Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2008–2010 pokazują, że przedsiębiorstwa z większościowym udziałem kapitału zagranicznego w Polsce częściej niż pozostałe przedsiębiorstwa wprowadziły innowacje. Przedsiębiorstwa z większościowym udziałem kapitału zagranicznego częściej wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone produkty, w tym również produkty nowe dla rynku zbytu⁶⁾.

Analizując wyniki krajowych i zagranicznych badań literaturowych oraz dane statystyczne GUS, można dostrzec, że w sferze innowacji występowały

różnice między przedsiębiorstwami krajowymi (produkującymi na rynek wewnętrzny, jak i tymi produkującymi zarówno na rynek wewnętrzny, jak i rynki zagraniczne) i przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego. Przedsiębiorstwa zagraniczne dosyć często okazywały się mniej innowacyjne niż przedsiębiorstwa krajowe, w szczególności te, które działają w skali międzynarodowej. Podobnych obserwacji dokonano w przypadku analizy wyników własnych badań empirycznych.

Metodyka przeprowadzonego badania

B adanie było przeprowadzone w 2011 r. za pomocą kwestionariusza ankietowego wśród 100 losowo wybranych przedsiębiorstw ze 100-proc. kapitałem krajowym i 100 losowo wybranych przedsiębiorstw ze 100-proc. udziałem kapitału zagranicznego, działających w sekcji przetwórstwa przemysłowego na obszarze województwa łódzkiego.

Uzyskano zwrot ankiet od 118 przedsiębiorstw, w tym od 42 przedsiębiorstw zagranicznych i 76 przedsiębiorstw krajowych. Spośród badanych przedsiębiorstw krajowych udało się wyróżnić te, których produkcja w całości jest przeznaczona na rynek krajowy (47 przedsiębiorstw) i te, które produkują zarówno na rynek krajowy, jak i rynki zewnętrzne (29 przedsiębiorstw).

Ogólna charakterystyka badanych przedsiębiorstw

S truktura badanych przedsiębiorstw zagranicznych pod względem roku powstania oraz wielkości mierzonej liczbą zatrudnionych była podobna do struktury przedsiębiorstw krajowych ogółem (zarówno tych produkujących wyłącznie na rynek wewnętrzny, jak i tych działających w skali międzynarodowej). W tabeli 1 przedstawiono strukturę badanych przedsiębiorstw pod względem roku powstania.

Wśród badanych przedsiębiorstw krajowych ogółem największy był odsetek tych, które powstały przed 2000 r. Do 2000 r. powstało łącznie 78,5% przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek

Tab. 1. Struktura badanych przedsiębiorstw według roku powstania

Typ przedsiębiorstwa	Przed 1990	1991–1995	1996–2000	2001–2005	Po 2006	Razem
Zagraniczne	5,6%	27,8%	50,0%	8,3%	8,3%	100,0%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny	35,7%	21,4%	21,4%	14,3%	7,1%	100,0%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne	40,0%	16,0%	24,0%	16,0%	4,0%	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 2. Struktura badanych przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych pracowników

Typ przedsiębiorstwa	Liczba zatrudnionych				Razem
	Do 9 osób	Od 10 do 49 osób	Od 50 do 249 osób	Powyżej 250 osób	
Zagraniczne	21,4%	40,5%	31,0%	7,1%	100,0%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny	14,9%	63,8%	10,6%	10,6%	100,0%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne	11,1%	33,3%	48,2%	7,4%	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 3. Struktura badanych przedsiębiorstw pod względem rodzaju stosowania rozwiązań innowacyjnych

Typ przedsiębiorstwa	Stosowanie innowacyjnych rozwiązań			
	Tak	Rodzaj stosowanych rozwiązań		
		Patenty	Certyfikaty jakości	Pisemne opinie ekspertów
Zagraniczne	81,0%	66,7%	69,0%	11,9%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny	61,7%	96,6%	69,0%	27,6%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne	69,0%	46,8%	31,9%	10,6%

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 4. Struktura badanych przedsiębiorstw pod względem wieku stosowanych technologii

Typ przedsiębiorstw	Wiek technologii				
	Poniżej roku	1–3 lata	3–5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zagraniczne	17,7%	33,9%	21,0%	27,4%	100%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny	11,9%	52,4%	16,7%	19,0%	100%
Krajowe, produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne	20,0%	30,9%	25,5%	23,6%	100%

Źródło: opracowanie własne.

wewnętrzny oraz 80% krajowych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej. W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych największy jest odsetek tych, które powstały w latach 1991–2000, tj. 77,8% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem. W tym okresie rzeczywiście napłynął do Polski znaczący kapitał zagraniczny, do czego przyczyniły się w dużym stopniu m.in. zmiany ustrojowe polskiej gospodarki w tym czasie oraz wprowadzenie regulacji prawnych, które zwiększyły swobodę przepływu zagranicznych inwestycji⁷⁾. Niewielki był odsetek, zarówno wśród przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny, krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne, jak i przedsiębiorstw zagranicznych, takich przedsiębiorstw, które rozpoczęły swoją działalność po 2006 r. (odpowiednio 7,1%, 4,0% i 8,3% przedsiębiorstw ogółem).

Struktura badanych przedsiębiorstw pod względem roku powstania wskazuje, że w badaniu wzięły udział przede wszystkim przedsiębiorstwa, które działają na polskim rynku od co najmniej 10 lat. Można więc przypuszczać, że są to przedsiębiorstwa, które zyskały już pewną pozycję na rynku, mają relatywnie stabilną sytuację finansową (w stosunku do tych przedsiębiorstw, które są w początkowej fazie rozwoju) i określoną strategię działania.

Strukturę badanych przedsiębiorstw pod względem wielkości mierzonej liczbą zatrudnionych⁸⁾ przedstawia tabela 2.

Najmniejszy udział wśród badanych przedsiębiorstw zagranicznych i krajowych działających w skali międzynarodowej⁹⁾ miały przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników (7,1% przedsiębiorstw ogółem w przypadku przedsiębiorstw zagranicznych oraz 7,1% przedsiębiorstw ogółem w przypadku przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne). Natomiast największy udział miały małe i średnie przedsiębiorstwa. W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych większy był udział małych przedsiębiorstw, tj. 40,5%

przedsiębiorstw zagranicznych ogółem, średnie przedsiębiorstwa stanowią natomiast 31,0% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem.

W przypadku krajowych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej proporcje te są odwrotne. Większy był udział wśród badanych średnich przedsiębiorstw, tj. 48,2%, małe przedsiębiorstwa stanowią natomiast 33,3% krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne. Wśród badanych przedsiębiorstw krajowych produkujących wyłącznie na rynek wewnętrzny największy udział miały przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników (63,8%).

Działalność innowacyjna badanych przedsiębiorstw

Jedno z pytań w badaniu ankietowym wiązało się ze wskazaniem, czy przedsiębiorstwo stosuje innowacyjne rozwiązania i jakiego rodzaju (patenty, certyfikaty jakości, pisemne opinie ekspertów) oraz jaki jest wiek stosowanych przez przedsiębiorstwo technologii. Wyniki przedstawiają tabele 3 i 4.

Wśród przedsiębiorstw zagranicznych największy był udział takich przedsiębiorstw, które stosują innowacyjne rozwiązania – 81,0% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem. Wśród krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne odsetek takich przedsiębiorstw był mniejszy i wyniósł 69,0%. Najbardziej takie rozwiązania stosowały przedsiębiorstwa krajowe produkujące na rynek wewnętrzny, tj. 61,7% przedsiębiorstw ogółem.

Najwięcej i najbardziej różnorodnych rozwiązań było stosowanych przez krajowe przedsiębiorstwa produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne. Prawie każde z tych przedsiębiorstw stosowało rozwiązania opatentowane, tj. 96,6% badanych. Rozwiązania certyfikowane stosowało 69,0% przedsiębiorstw krajowych działających w skali międzynarodowej,

a z rozwiązań popartych pisemnymi ekspertyzami korzystało blisko co trzecie przedsiębiorstwo (tj. 27,6% przedsiębiorstw krajowych działających w skali międzynarodowej wobec 11,9% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem i 10,6% przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny ogółem).

W najmniejszym stopniu innowacyjne rozwiązania wykorzystywały przedsiębiorstwa krajowe produkujące na rynek wewnętrzny: 46,8% badanych w przypadku stosowania rozwiązań opatentowanych, 31,9% badanych w przypadku rozwiązań certyfikowanych i 10,6% badanych w przypadku wykorzystywania pisemnych ekspertyz.

Analizując zakres zastosowania rozwiązań innowacyjnych przed badane przedsiębiorstwa, można zauważyć, że przedsiębiorstwa zagraniczne najczęściej wykorzystywały takie rozwiązania, jednak krajowe przedsiębiorstwa produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne, jeśli wprowadzały innowacje, to w szerszym zakresie niż przedsiębiorstwa zagraniczne. Były to zarówno technologie opatentowane, certyfikowane lub – chociaż w mniejszym stopniu – rozwiązania potwierdzone opinią ekspertów.

Stopień zróżnicowania stosowanych rozwiązań może zależeć od roli, jaką pełni dane przedsiębiorstwo w ramach korporacyjnych powiązań. W przypadku filii przedsiębiorstw zagranicznych prowadzących działalność w kraju goszczącym ich zadaniem może być realizowanie tylko fragmentu procesu produkcyjnego. Wówczas spółka – matka transferuje tylko określone rozwiązania technologiczne i innowacyjne, które są niezbędne filii do realizacji bieżącej działalności. W przypadku krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne możemy mieć do czynienia ze spółką macierzystą, która może dysponować dużo szerszym zapleczem technologicznym, w postaci np. własnych jednostek badawczo-rozwojowych.

W przypadku wieku stosowanych przez badane przedsiębiorstwa technologii okazało się, że krajowe przedsiębiorstwa produkujące na rynek wewnętrzny i rynki zewnętrzne stosowały technologie relatywnie najmłodsze w stosunku do pozostałych przedsiębiorstw (tabela 4).

Wśród krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne 20,0% badanych stosowało technologie, których wiek nie przekraczał 1 roku, a 30,9% badanych technologie w wieku od 1 do 3 lat. Relatywnie najniższy był również odsetek krajowych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej, stosujących najstarsze technologie, których wiek przekraczał 5 lat (23,6% badanych).

W przypadku przedsiębiorstw zagranicznych odsetek tych, które stosowały najmłodsze technologie wyniósł 17,7% badanych, natomiast największy był udział tych przedsiębiorstw zagranicznych, które stosowały technologie w wieku 1–3 lata, tj. 33,9% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem. W relacji do przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny oraz krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne wśród przedsiębiorstw zagranicznych największy był udział tych, które stosowały technologie najstarsze, tj. 27,4% przedsiębiorstw zagranicznych ogółem.

W przypadku przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny niewielki był co prawda odsetek tych, które stosowały najnowsze technologie (11,9% przedsiębiorstw krajowych ogółem), ale ponad

połowa badanych przedsiębiorstw stosowała technologie, których wiek nie przekraczał 3 lat, tj. 52,4% przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek wewnętrzny. Łącznie, technologie w wieku poniżej 3 lat stosowało aż 64,3% krajowych przedsiębiorstw produkujących na rynek wewnętrzny – najwięcej w relacji do pozostałych badanych grup przedsiębiorstw.

Częstym zabiegiem stosowanym przez spółki macierzyste przedsiębiorstw zagranicznych jest wypieranie z kraju macierzystego do słabiej rozwiniętych krajów lokaty kapitału technologii starszych – mniej efektywnych, o wyższej szkodliwości oddziaływania na środowisko. Dlatego też technologie stosowane przez filie zagranicznych przedsiębiorstw w krajach goszczących są technologiami mniej zaawansowanymi niż te stosowane w kraju macierzystym – przy założeniu, że jest on lepiej rozwinięty niż kraj lokaty kapitału. Można przypuszczać, że podobne zjawisko ma miejsce w przypadku polskich przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej – większy był udział technologii starszych niż 3 lata stosowanych przez krajowe przedsiębiorstwa działające w skali międzynarodowej w relacji do przedsiębiorstw krajowych działających wyłącznie w skali krajowej. Możliwe, że krajowe spółki macierzyste również transferują do swoich zagranicznych filii działających w krajach słabiej rozwiniętych technologie, które na krajowym rynku przestały być opłacalne.

Podsumowanie

Analiza innowacyjnej działalności przedsiębiorstw zagranicznych, przedsiębiorstw krajowych produkujących wyłącznie na rynek krajowy oraz przedsiębiorstw krajowych produkujących na rynek krajowy i rynki zagraniczne na podstawie badania własnego pokazuje, że:

- przedsiębiorstwa zagraniczne najczęściej stosują rozwiązania innowacyjne oparte na patentach, certyfikatach jakości lub ekspertyzach;
- prawie każde z krajowych przedsiębiorstw, produkujących na rynek wewnętrzny i rynki zagraniczne, wykorzystuje rozwiązania opatentowane i częściej niż pozostałe badane przedsiębiorstwa opierają stosowane rozwiązania na ekspertyzach;
- przedsiębiorstwa krajowe produkujące na rynek wewnętrzny najczęściej stosują technologie, których wiek nie przekracza 3 lat.

Na podstawie wyników badania własnego można stwierdzić, że przedsiębiorstwa zagraniczne mogą być mniej innowacyjne niż przedsiębiorstwa krajowe, a w szczególności niż przedsiębiorstwa krajowe działające w skali międzynarodowej. Jest to uzasadnione tym, że najczęściej to spółki macierzyste, a nie ich filie, mają dostęp do najnowszych technologii. Filie zlokalizowane w słabiej rozwiniętych krajach goszczących, jeśli w ogóle prowadzą działalność innowacyjną, otrzymują od spółek macierzystych często technologie starsze, mniej innowacyjne, mniej efektywne w relacji do tych stosowanych w kraju macierzystym.

Filie przedsiębiorstw zagranicznych, jeśli mają własne zaplecze badawczo-rozwojowe, często ograniczają zadania tych jednostek do adaptowania rozwiązań stosowanych dotychczas w kraju macierzystym do warunków lokalnych. W przypadku przedsiębiorstw krajowych (zarówno o ogólnokrajowym, jak i międzynarodowym zasięgu działania) zadania jednostek B+R są skoncentrowane na poszukiwaniu nowych, bardziej efektywnych rozwiązań.

Interesujące jest to, że wyniki badania własnego w większym stopniu potwierdzają wnioski zaobserwowane w literaturze zagranicznej aniżeli krajowej (w odniesieniu do danych statystycznych GUS). Możliwe, że jest to wynik różnego ujęcia przedsiębiorstw jako przedmiotu badania. W literaturze zagranicznej wyróżnia się spośród przedsiębiorstw krajowych te, które prowadzą działalność w skali międzynarodowej i dokonuje się osobnych porównań dla filii przedsiębiorstw zagranicznych, przedsiębiorstw krajowych działających w skali krajowej oraz przedsiębiorstw krajowych działających w skali międzynarodowej – taki podział zastosowano w przypadku badania własnego.

Natomiast w literaturze krajowej dokonuje się podziału przedsiębiorstw jedynie z punktu widzenia właściciela kapitału – na przedsiębiorstwa krajowe i zagraniczne, a niekiedy (tak jak miało to miejsce w przypadku danych GUS) wyróżnienia, obok przedsiębiorstw ogółem, jedynie przedsiębiorstw z dominującym udziałem kapitału zagranicznego. W przypadku niektórych obszarów badawczych wydaje się to zbyt dużym uproszczeniem, ponieważ różnice w działalności przedsiębiorstw zagranicznych, przedsiębiorstw krajowych działających w skali krajowej i krajowych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej mogą być znaczące. Zasadne wydaje się, aby w badaniach nad działalnością przedsiębiorstw, zarówno w sferze innowacyjnej, jak i pozostałych obszarach działalności (m.in. organizacyjnej, rynkowej, finansowej) podejmować próby rozróżnienia przedsiębiorstw ze względu na właściciela kapitału (krajowy lub zagraniczny) i zakres prowadzonej działalności.

dr Magdalena Jasiniak

Instytut Finansów, Bankowości i Ubezpieczeń
Uniwersytetu Łódzkiego

PRZYPISY

¹⁾ M.in. M. Gorynia, M. Jaworek, W. Karaszewski, J. Rymarczyk, A. Zorska.

²⁾ D. CASTELLANI, A. ZANFEI, *Multinationals, Innovation and Productivity. Evidence from Italian Manufacturing Firms*, University of Urbino, February 2004, s. 10.

³⁾ N. BACKLEY, *Why Do Foreign-owned Firms Perform Better than New Zealand-owned Firms*, Treasury Report T 2009/2747, www.treasury.govt.nz, s. 4–6.

⁴⁾ B. EBERSBERGER, H. LÖÖF, *Corporate Innovation Activities, Does Ownership Matter? The CIS Study Statistical Report*, Nordic Innovation Centre's Forum for Innovation Policies, Oslo 2005, s. 43–45.

⁵⁾ M.A. WERESA, *Wpływ handlu zagranicznego i inwestycji bezpośrednich na innowacyjność polskiej gospodarki*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2002, s. 110–121.

⁶⁾ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008–2010*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011, s. 115.

⁷⁾ Łącznie w latach 90. ub. wieku napłynęło do Polski blisko 31,5 mld USD kapitału zagranicznego w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), a udział Polski w napływie BIZ w stosunku do krajów świata przekroczył w 1995 r. 1%.

⁸⁾ Przyjmuje się, że przedsiębiorstwa zatrudniające: ● do 9 osób – to mikroprzedsiębiorstwa ● od 10 do 49 osób – to małe przedsiębiorstwa ● od 50 do 249 osób – to średnie przedsiębiorstwa ● powyżej 250 osób – to duże przedsiębiorstwa.

⁹⁾ Za krajowe przedsiębiorstwa działające w skali międzynarodowej uważa się te przedsiębiorstwa krajowe, które produkują zarówno na rynek wewnętrzny, jak i rynki zagraniczne.

Innovation Activity of Domestic and Foreign Enterprises in Poland – a Comparative Analysis

It is generally assumed that the foreign enterprises in the host country are more innovative than the domestic ones. The results of literature and own empirical researches, described in this article, present that domestic enterprises (in particular those companies that operate internationally) can be more innovative than the affiliates of foreign enterprises in the host country.